

WERKEN IN LEEFTIJDSGROEPEN BINNEN HET JEUGDWERK

Kinderen ontwikkelen zich min of meer volgens vaste lijnen. Iedere leeftijdsgroep heeft zijn eigen kenmerken en mogelijkheden. Bij de indeling in leeftijdsgroepen wordt aangesloten bij de indeling zoals die in het onderwijs gebruikelijk is:

minioren, kleuters	groep 1 en 2
maxioren, onderbouw	groep 3, 4 en 5
junioren, bovenbouw	groep 6, 7 en 8
senioren, tieners	voortgezet onderwijs

MINIOREN KLEUTERS

groep 1 en 2

Kleuters voelen zich veilig door het toepassen van rituelen, structuur en regels. Rituelen zijn vaste activiteiten op een vast moment in het programma.

Tips

- Kleuters hebben de behoefte om de ruimte te verkennen; dit doen ze door rond te rennen. Om de rust terug te krijgen start je activiteiten **altijd in een kring**. Zing bijvoorbeeld, samen zittend in de kring, een lied en neem de namenlijst door om te controleren of iedereen aanwezig is. Als je na een paar bijeenkomsten het lied inzet, weten de kinderen dat ze in de kring kunnen gaan zitten en dat het programma begint.
- Benader kleuters **spontaan en opgewekt**, heb aandacht voor wat ze vertellen. Zorg dat je er als volwassene altijd bent voor de kleuters en onderneem samen activiteiten. Toon ook dat je een positieve belangstelling hebt voor hun activiteiten; dit verrijkt hun enthousiasme.
- Kleuters houden van **verhaaltjes**, versjes, liedjes, puzzeltjes, spelletjes, kleien, knippen, plakken, tekenen en schilderen. **Creatief bezig zijn** vinden ze erg leuk.
- Kleuters **houden ook van bewegen** en zijn heel actief; zorg dus voor spellen waarin ze hun **energie kwijt** kunnen. Kinderen moeten zich kunnen uitleven. Kies daarnaast ook voor **momenten om tot rust te komen**. Dit kan door een

rustig spelletje of door het drinken van een glaasje water of het eten van een cracker, een geschild appeltje, stukje komkommer of paprika.

- Kleuters spelen voornamelijk alleen, zij **moeten het samenspelen nog leren**. Stimuleer het samenspelen door spellen in tweetallen of in groepjes uit te voeren. Jonge kinderen vinden het soms moeilijk om zich in een ander te verplaatsen; hierdoor verloopt het samenwerken niet altijd goed. Ondersteun en stimuleer deze kinderen wanneer het samenspelen moeilijk verloopt door tips te geven en door begeleiding te bieden. **Speel de activiteit met de kleuters mee** en ga met ze in overleg.
- De spellen voor deze kleuters moeten eenvoudig en compact zijn. De uitleg kun je het beste in stapjes doen. **Doe de activiteit voor**, zodat de kleuters weten wat je voor ogen hebt. Geef niet te veel uitleg aan het begin van het spel of de activiteit, ga liever snel tot actie over.
- Doe bewegingsspelletjes gericht op **grotere bewegingen**, zoals stoeien, rennen en springen.
- De kinderen moeten zich een voorstelling kunnen maken van datgene waar ze mee bezig zijn; **geef een thema aan een spel** en gebruik je fantasie. Bijvoorbeeld: de tikker is de leeuw, probeer het eten (houten blokjes) veilig naar de overkant te brengen. Maak van de uitleg een verhaaltje; hierdoor

leven de kinderen zich ook meer in het verhaal in.

- **Elk spel moet in één bijeenkomst worden afgerond.** Maak de spellen dus niet te lang; liever een aantal kleine spellen dan één groot langdradig spel. Een spel van een kwartier is voor deze leeftijd meer dan lang genoeg.
- Een kleuter heeft veel **afwisseling** nodig, maar wil wel graag de bekende spelletjes herhalen. **Herhaling** zorgt voor herkenbaarheid en daarom voor veiligheid. Kinderen moeten leren om zich langer te concentreren, afwisseling is prima, maar ze moeten ook leren om langer met iets bezig te zijn.
- Een **kleuter wil graag aandacht** hebben en zoekt deze ook in complimentjes. Ze vertellen graag, en willen dat er naar hun verhalen wordt geluisterd. Persoonlijke aandacht ervaren ze als positief.
- Een overzichtelijke ruimte is voor kinderen een veilige ruimte. Kinderen zijn klein; voor hen is de **ruimte** veel groter dan voor jou. Ga eens op de grond zitten en verplaats je in hun ruimtelijk inzicht.
- Soms hebben de kleuters genoeg van de activiteit waarmee ze bezig zijn. Je merkt dit aan hun gedrag. Zorg ervoor dat ook de laatste activiteit **een leuke afsluiting** heeft, zodat zij zich deze blijven herinneren. Dit motiveert hen om naderhand het spel nog eens te spelen.

A photograph of two children, a girl on the left and a boy on the right, against a solid yellow background. A large white oval graphic is superimposed over the image, containing the text. The girl has reddish-brown hair in a bun and is wearing a grey t-shirt with a red and blue plaid scarf. The boy is wearing a grey beanie and a green long-sleeved shirt.

MAXIOREN ONDERBOUW

groep 3, 4 en 5

Kinderen in groep 3, 4 en 5 zijn erg actief. Ze bewegen, sjouwen en stellen veel vragen. Laat ze bij aanvang van de clubbijeenkomst even vrij spelen of begin met een actief spel. Als ze hun bovenmatige energie kwijt zijn kan met het programma worden gestart.

Tips

- Bouw het programma op volgens een **vaste structuur**. Een vaste structuur resulteert rust en veiligheid voor de kinderen. Ook kinderen van deze leeftijd hebben behoefte aan duidelijkheid, grenzen en regels.
- Geef hun de kans om te laten zien wat ze allemaal al kunnen, zoals precisie bij knutselwerk of het vangen en gericht gooien van ballen.
- In deze leeftijdsfase zijn kinderen voortdurend bezig, maar niet iedere keer met hetzelfde. Maak gebruik van **afwisseling** in het programma; wissel actieve activiteiten af met rustige momenten. Speel in de grote groep en kleine groepjes. Dit kan een rustig spel zijn, het luisteren naar een verhaal, maar ook het drinken van een glas water of een stukje fruit eten.
- Op deze leeftijd is een kind leergierig, wil alles weten, alles kunnen en bezitten. Probeer ze gedurende de clubbijeenkomst **uit te dagen**, zodat ze hun grenzen verleggen en zich verder kunnen ontplooien. Ze willen graag de wereld

om hen heen ontdekken; spannende speurtochten en sluip-tochten zijn dan ook erg in trek.

- **Start een activiteit met het tonen van een vreemd voorwerp, een verhaal of een lied.** Het voorwerp heeft te maken met de spellen die je gaat spelen. Kinderen van deze leeftijd gaan graag op in hun fantasie. Zorg wel dat het verhaal een band heeft met de werkelijkheid.
- De fijne motoriek is redelijk ontwikkeld; hierdoor lukt het ook om met deze groep moeilijkere knutselwerkjes te maken. Deze kinderen worden ook graag uitgedaagd tot het maken van zulke werkjes.
- Een zes- tot negenjarige maakt graag **iets nuttigs**, waarmee hij later nog iets kan doen. Denk bijvoorbeeld aan een vlieger of een poppenkastfiguur. Daag ze uit bij hun knutselactiviteiten en maak het ze niet te gemakkelijk.
- De lichamelijke ontwikkeling van jongens en meisjes is verschillend. **Jongens** zijn vooral gericht op lichamelijke kracht, meisjes op beweeglijkheid, souplesse en lenigheid. Houd hier dan ook rekening mee bij activiteiten; verwacht bij sportactiviteiten andere resultaten van de jongens en meisjes afzonderlijk.
- **Stimuleer de behulpzaamheid** door ze kleine opdrachten en verantwoordelijkheid te geven.
- De interesses van deze groep gaan uit naar alledaagse her-

kenbare dingen. Hun **belevingswereld** ligt dicht bij huis: gezin, familie, huisdieren of bloemen in de tuin. Ook zijn ze geïnteresseerd in de verschillende seizoenen en feesten van het jaar.

- Een kind in groep 3, 4 of 5 speelt graag met andere kinderen en heeft **wisselende vriendjes**. Bij het werken en spelen in groepjes mag je als spelleiding best een stem hebben in de samenstelling van deze groepjes. Op deze manier leren kinderen elkaar steeds beter kennen en worden er nieuwe vriendschappen gesloten. Ook voorkomt een dergelijke wisseling dat bepaalde kinderen telkens worden buitengesloten of als laatste worden gevraagd.
- Activiteiten met **drama** hebben vaak de voorkeur, zoals acteren, poppenkastspelen, karaoke en spelletjes als hints of galgje. Kinderen in deze leeftijdscategorie zijn heel enthousiast en hebben een grote fantasie. De grens tussen fantasie en werkelijkheid wordt stilaan wel duidelijker.
- Kinderen ontdekken zo rond hun zesde jaar dat ze constructief kunnen **samenwerken**. Ze leren om onderlinge afspraken te maken en zich daaraan te houden. Ze spelen niet langer uitsluitend alleen, maar bedenken samen een situatie. Vaak betreft het al een rolverdeling, zoals 'vadtje en moedertje'.

A photograph of two children outdoors, drinking from tin cans. The child on the left is seen from the back, wearing a light blue long-sleeved shirt and tan cargo pants. The child on the right is facing forward, wearing a dark blue and white striped polo shirt and dark pants. They are both holding and drinking from silver tin cans. The background is a bright, sunny outdoor setting with green foliage and a clear blue sky. A large, semi-transparent white circle is overlaid on the image, framing the text.

JUNIOREN BOVENBOUW

groep 6, 7 en 8

In deze leeftijdsfase beginnen de kinderen hun grenzen te verkennen in de sociale wereld. Ze zien de ‘ander’ niet langer als de ‘ander’, maar als iemand waaraan ze zich kunnen spiegelen. Ze willen meer uitgedaagd worden en hebben behoefte aan meer inhoud en achtergrond bij wat ze ondernemen.

Tips

- Een kind uit de bovenbouw van de basisschool volgt steeds meer zijn eigen weg. Als leiding dien je hier rekening mee te houden; het is niet alleen maar leiden van een groep, maar je zult steeds meer de groep moeten begeleiden. Maak samen afspraken en leg uit waarom er regels zijn.
- Kinderen uit deze leeftijdscategorie worden **kritischer** ten opzichte van volwassenen en nemen ook niet alles zomaar aan. Ze willen graag **alles weten** en **richten zich veel op de sociale wereld**. De groep waarbij ze horen is voor hen erg belangrijk. Ze ontwikkelen binnen de eigen groep een eigen cultuur. Door duidelijke regels en een heldere structuur wordt de groep beter hanteerbaar.
- Aanvankelijk spelen jongens en meisjes nog door elkaar, maar als snel zie je dat **meisjes** steeds meer **met meisjes** gaan spelen en **jongens met jongens**. Meisjes zijn over het algemeen communicatiever, terwijl jongens sneller de competitie opzoeken. Bij het samenstellen van het spelpro-

gramma kun je hier rekening mee houden. Organiseer de activiteiten samen, maar je kunt er ook voor kiezen om enkele activiteiten speciaal voor jongens of meisjes te doen.

- Deze leeftijdsgroep houdt van **teamspelen** en de belangstelling voor techniek groeit. Ze willen graag de nieuwste technische speeltjes hebben en zijn met deze ontwikkelingen dan ook erg bezig.
- Door met kinderen te praten en door ze vragen te stellen, kom je er beter achter wat hun bezighoudt. Laat ze een logboek bijhouden of een verslagje schrijven over de clubbijeenkomsten. Op deze manier geef je de kinderen de mogelijkheid om zich **kritisch te uiten** over het programma. Ook kom je er achter wat ze leuk vinden en wat ze als minder leuk ervaren.
- In deze leeftijdsfase kunnen de kinderen al verschillende creatieve technieken combineren. Bijvoorbeeld **meerdere avonden aan één project werken** en dan ook in staat zijn om samen één groot werkstuk te maken. Maak hier gebruik van door grotere en langdurige opdrachten met ze te maken. Kies voor thema's en projecten die aansluiten bij de belevingswereld en bij wat er op dat moment in de maatschappij speelt.
- Onderbreek de activiteiten niet te veel. Leg zo min mogelijk spelregels tussendoor uit, laat ze het nut hiervan zelf ervaren en zorg voor uitdaging. Laat je ook niet afschrikken door

negatieve opmerkingen aan het begin van een activiteit; meestal is zo'n groep na een tijdje toch heel enthousiast.

- Kinderen zijn kritisch op deze leeftijd. Een programma moet je dus **goed voorbereiden**. Als ze het gevoel hebben dat je niet serieus bezig bent, bijvoorbeeld dat je niets voorbereid hebt, zullen ze je dat zeker vertellen.
- Op deze leeftijd zijn ze toe aan **ingewikkelde spelen met veel spelregels**, waarbij het ook gaat om de tactiek. Zorg dat je zulke spelen dan ook te bieden hebt, maar zorg ook dat je zelf weet hoe het spel moet, of gespeeld kan worden.
- Organiseer teamspelen en groepsspelen, wissel de groeps-samenstellingen, maar vergeet niet de persoonlijke veiligheid van de leden in je groep in het oog te houden. Let op pesten en wees alert op **kinderen die mogelijk buiten de groep vallen**. Bij het indelen van de groepen kun je hier al rekening mee houden. Alle kinderen moeten zich bij de clubbijeenkomst veilig kunnen voelen.
- Het kind in deze leeftijd leeft zich graag uit door **uitdagingen met zichzelf** aan te gaan. Ze houden van spannende bosspelen in het donker, gevaar en risico. Denk bijvoorbeeld aan outdooractiviteiten of spokentochten.
- Bij de meeste kinderen in deze leeftijdsgroep werkt de fantasie op volle toeren, terwijl ze eveneens steeds meer mogelijkheden ontwikkelen om die fantasie vorm te geven.

Drama biedt veel mogelijkheden om de fantasie in te zetten bij educatieve, vormende en recreatieve activiteiten. Denk eens aan activiteiten als spelletjes met taal, verhalen naspelen, poppenkast en presentaties voor een publiek.

- Deze kinderen krijgen meer inzicht in de **waarden en normen** van de maatschappij. Ze leren wat in de maatschappij als goed en als kwaad wordt bestempeld. Ze krijgen interesse in maatschappelijke problemen en andere culturen. Stimuleer hun interesses, bijvoorbeeld samen discussiëren over een onderwerp of een stelling. Het is belangrijk dat zij leren te communiceren met anderen. Ze leren luisteren en zich verplaatsen in anderen en ze merken dat als ze elkaar met respect behandelen ze meetellen in de discussie.

DE JONGNL METHODE

We spelen vaak **buiten** en dat is **gezond**.

Kinderen zijn lid van een plaatselijke JongNL-afdeling. Wekelijks ontmoeten kinderen en leiding elkaar.

Onze **groepen** heten minioren, maxioren, junioren, senioren en 16+.

Kinderen **ontwikkelen** zich bij JongNL op veel manieren, zowel sportief als sociaal.

Een **uitdaging** in een **veilige omgeving**.

De **waarden** van JongNL vinden we belangrijk. Bij alles wat we doen spelen ze een rol. Respect voor anderen en zorg voor de omgeving zijn voorbeelden. Bij JongNL maak je **vrienden voor het leven**.

Het spel van JongNL wordt gespeeld in **groeps- en teamverband**. In de programma's worden activiteiten opgenomen uit drie speltypen: **creativiteit, natuurbewoening en spel**. Een goede organisatie is de basis.

De **leiding** bereidt de groepsbijeenkomsten voor en begeleidt de activiteiten. Het aanbod blijft actueel en **leiding groeit in hun taken en verantwoordelijkheden**. Leiding volgt workshops en wisselt ervaringen uit met leiding van andere afdelingen en andere organisaties.

JongNL staat niet op zichzelf. JongNL'ers zoeken bewust **verbinding** met anderen.

We gaan voor een **gezonde** en **leefbare** samenleving.

De JongNL methode werkt **preventief** als het gaat om grensoverschrijdend gedrag.

JongNL'ers zijn **betrokken** en zetten zich in voor elkaar en voor anderen.

KINDEREN	LEEFTIJD GROEPEN	PLEZIER	ONTWIKKELING	BEWEGEN
WAARDEN	SAMEN	RESPECT	VERTROUWEN	VEILIGHEID
SPEL	TEAMS	EIGEN RUIMTE	PROGRAMMEREN	SPELPLEIERS
LEIDING	ZELF STURENDE TEAMS	PLEZIER	ONTWIKKELING	VERANTWOORDELIJK
SAMEN-LEVEN	VERBONDEN MET DE BUURT	LEEFBAARHEID	ACTIEF BURGERSCHAP	PREVENTIE

VOOR MIJ
JONGNL

SENIOREN TIENERS

voortgezet onderwijs

De eigen vriendengroep is op deze leeftijd erg belangrijk. Ze gaan graag met leeftijdsgenoten om, omdat dit volgens hen de enige groep is die hen begrijpt. De groep biedt veiligheid, gezelligheid en de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen. Maar ook om samen weg te dromen uit de dagelijkse sleur.

Tips

- Meer dan bij andere leeftijdsgroepen moeten activiteiten die je onderneemt een afspiegeling zijn van de interesses en de talenten van de groepsleden. Tieners die graag sporten moet je laten sporten.
- **Een tiener zet zich steeds meer af** tegen de normen en waarden van volwassenen. Ze vormen zich een oordeel over actuele zaken. Geef tieners inspraak, probeer de gulden middenweg te vinden en laat hen met argumenten komen. Speel als volwassene niet de baas; doe zelf mee, dat schept sfeer.
- Tieners ontwikkelen een **eigen identiteit**, eigen kleding, taal, haarstijl, keuze van vrienden en opleiding. Zij voelen zich echter vaak heel onzeker en voelen zich snel voor schut staan. Alles is 'stom'. **Waardering** voor wie ze zijn en wat ze doen is heel belangrijk. Geef complimentjes en stuur de activiteit zo dat ze tevreden kunnen zijn over het resultaat. Ze laten het niet snel merken, maar het is wel belangrijk voor ze.
- In een groep zijn de tieners vaak heel verschillend, zowel in

interesses als in hun ontwikkeling. Houd rekening met de talenten en mogelijkheden van iedereen. Zorg voor afwisseling in activiteiten en betrek iedereen bij de activiteiten. Let erop dat ook elk kind wordt gezien en gehoord, zeker de kinderen die meer op de achtergrond staan.

- De tiener heeft **niet zomaar zin om iets te doen**; ze moeten een doel hebben. Probeer te achterhalen wat hun interesses zijn en speel hierop in. Laat een groep tieners zelf (onder begeleiding) een clubbijeenkomst organiseren.
- Geef tieners tijdens clubbijeenkomsten verantwoordelijkheid, laat ze meedenken over een programmaonderdeel en laat ze deze onderdelen presenteren aan de groep. Zorg wel voor een begeleidende rol, zodat het programmaonderdeel goed verloopt en zij ook een positieve waardering krijgen als ze hun best hebben gedaan.
- Dertien- tot vijftienjarigen willen tijdens de clubbijeenkomst ook met elkaar kletsen; **het sociale aspect is belangrijk**. Samen met de groep bezig zijn zorgt voor veiligheid.

TOT SLOT

Het kan niet genoeg benadrukt worden: door te kijken naar kinderen krijg je contact met ze, kun je begrijpen wat hen bezighoudt en wat ze nodig hebben. Niet elk kind heeft in dezelfde mate dezelfde behoeftes. Door te kijken kun je dus ook je manier van begeleiden en opvoeden daarop afstemmen.

Een aantal kinderen bij elkaar is nog geen groep. Om er een groep van te maken is het nodig dat er gezamenlijke activiteiten plaatsvinden en dat het voor elk groepslid duidelijk is welke afspraken in de groep gemaakt zijn. Zorg dat er rituelen zijn die alleen bij de deze groep horen. Maak een gezamenlijk begin en een gezamenlijk einde. Geef alle kinderen evenveel kansen om het groepsdoel te bereiken. Maak duidelijk wie de leiding heeft en wat de groep zelf in te brengen heeft!

Als een aantal kinderen een echte groep geworden is, zul je merken dat de groep een eigen karakter krijgt. Dit komt tot uiting in de manier waarop de groep met jou als volwassene en met elkaar omgaat en de manier waarop er wordt deelgenomen aan activiteiten.

JongNL Limburg

Marijkelaan 11a, 6074 AP Melick

telefoon 0475 52 00 20

info@jongnl.nl • www.jongnl.nl

provincie limburg

